

I

Tussen de bomen aan de horizon gloeit rood oranje de ondergaande zon. Het bos lijkt in brand te staan. Tegen het licht in zijn de stammen nog slechts donkere gestalten, contouren. In de verte roept de koekoek. Hoog aan de hemel zweeft de buizerd.

Ruud had me verteld, dat hij in de periode dat we nog niet samenwoonden, regelmatig naar boven was gegaan, op een tafel was geklommen en tot zijn middel uit het dakraam had gehangen om een glimp van het huis op te vangen, waar ik mij op dat moment bevond. Ik geloofde hem, maar heb sinds ik hier woon nooit de behoefte gehad dit ook te doen. Bovendien, wanneer ik het huis zou willen zien kan ik er binnen tien minuten zijn. Maar zelfs die behoefte heb ik niet. Niet meer.

Een paar dagen nadat ik bij hem ingetrokken was, heb ik op een avond de fiets gepakt.

‘Waar ga je naar toe?’

‘Fietsen.’

‘Het is al donker.’

‘Ik weet het.’

‘Zal ik met je meegaan?’

‘Nee, laat me maar even alleen.’

‘Goed.’

‘Vind je het erg?’

‘Nee.’

In de dorpskern, ter hoogte van de bakker, stapte ik af. Ik trok de dynamo van de voorband en zonder licht reed ik de laatste honderd meter. Minutenlang stond ik op geruime afstand van het huis en keek. Ik keek, maar ik zag niets. Achter alle vensters waren de overgordijnen dichtgetrokken. In de weken die daarop volgden, stond ik regelmatig op mijn plekje. Altijd die gesloten overgordijnen. Achter die gordijnen moeten ze gevoeld hebben dat ik daar stond. Zoals ik voelde dat zij er waren. Het werd steeds moeilijker op den duur. Op een gegeven moment ben ik niet meer gegaan. Ik kon het niet meer opbrengen.

Ik heb ermee leren leven. Misschien ook maak ik het mezelf maar wijs om er niet aan onderdoor te gaan. Er zijn nu eenmaal gebeurtenissen in een mensenbestaan waarmee je wel zult moeten leren leven. Gedwongen, doodgewoon omdat er geen keus is. Soms vraag ik me af of ik de stap wel had gezet als ik had geweten wat de prijs zou zijn die ik zou gaan betalen. Ik heb het me niet afgevraagd. Ik ben gegaan, na maanden van slapeloosheid en tranen. Achteraf gezien huilde ik al jaren. Zonder tranen, van binnen.

Opeens was de maat vol, ik kon niet meer. Op een ochtend heb ik mijn koffers gepakt en ben vertrokken.

Een vriendin en haar man hadden een bungalowtje op een recreatiepark. Daar ben ik ingetrokken. Ik heb mijn koffers uitgepakt, het bed opgemaakt, koffie gezet en ben gaan zitten. Het regende die ochtend. Een dunne motregen, die als een raggfijne vitrage over het uitgestrekte grasveld hing, dat voor het huisje lag. Het seizoen was nog niet begonnen en de meeste onderkomens waren onbewoond. Het terrein lag er verlaten bij en de rust was bijna onheilspellend. Op het terras van het bungalowtje tegenover het mijne stonden de tuinmeubelen onder een blauw zeil. Er had

zich een klein plasje water op gevormd. Een dun straaltje sijpelde naar beneden en spatte uiteen op de planken van het terras. De ribes bloeide. De hemel kleurde grijs. Ik had het koud. Tussen mijn kleren zocht ik naar een warme trui.

Ik weet niet hoe lang ik daar heb gezeten. Alle besef van tijd was ik kwijt en de minuten – of waren het uren – waren volledig aan me voorbij gegaan. De koffie die ik had gezet was inmiddels steenkoud. Het regende nog altijd en als ik de weersvoorspelling mocht geloven die ik die ochtend had gehoord, dan zou hier voorlopig geen einde aan komen. Het interesseerde me niet. Ik keek op de klok aan de wand. De twee jongsten, Guus en Femke, konden nu elk ogenblik thuiskomen. Ik had hen verteld dat ik naar mijn ouders zou gaan en pas aan het eind van de middag weer terug zou zijn. Toen Chris na het ontbijt naar buiten liep op weg naar zijn kantoor, ging ik naar boven. Ik legde twee koffers geopend op het bed. Zonder te kijken wat ik pakte gooide ik er mijn kleding in. Rokken, broeken, sjaals, ondergoed, sokken. Op het moment dat hij met zijn tractor het land opdraaide, stapte ik in mijn auto en reed weg. Ondanks de trui had ik het nog steeds koud. Mijn vriendin belde op om te vragen hoe het met me ging.

‘Gaat wel.’

‘Kun je alles vinden wat je nodig hebt?’

‘Ja.’

‘Er ligt eten in de koelkast.’

‘Fijn.’

‘Doe alsof je thuis bent hè?’

‘Nee.’

‘Sorry.’

‘Geeft niet. Dag.’

Ik besepte opeens dat ik die ochtend nauwelijks had ontbeten.

In het vriesvak lag brood, beleg lag in de koelkast. Ik zocht naar de boter. Na enige tijd vond ik die in de bak waar de groente lag, achter de ijsbergsla. Ik deed de koelkastdeur weer dicht, gooide de koude koffie weg en zette nieuwe.

Ik zou naar huis moeten, straks, aan het eind van de middag. De kinderen zouden willen weten hoe het bij opa en oma was geweest. Opeens bekwam me de angst dat één van hen op het idee zou komen om mijn ouders te bellen. Waarom had ik daar niet eerder aan gedacht? Misschien was het beter geweest wanneer ik mijn ouders had ingelicht, even had gebeld. Nee, dacht ik bij mezelf, ze zouden schrikken, alles willen weten en het uiteindelijk toch niet begrijpen. Dit moest ik ze persoonlijk zeggen, niet door de telefoon. Je kunt je ouders niet even door de telefoon laten weten dat je na bijna tweeëntwintig jaar een streep onder je huwelijk wenst te zetten. Mijn God, hoe vertel ik het Chris, mijn kinderen? Ergens in mijn hoofd trilde iets. Niet overheersend, wel irritant. Ik wreef over mijn slaap, terwijl ik de koffie inschonk. Het trillen werd minder. Zeker een op hol geslagen zenuw. Ik ging voor het raam staan en probeerde mijn gedachten te ordenen. Het lukte me niet en ik staakte mijn pogingen.

Als ik eerst maar met Chris en de kinderen had gepraat.

Eindelijk kreeg ik het een beetje warm.

Toen ik aan het eind van de middag weer naar huis reed, besepte ik nauwelijks hoe ik de afgelopen uren had doorgebracht.

Alles was nagenoeg langs me heen gegaan. Uren zonder enige invulling, zonder enige inhoud. Ik weet nog wel dat ik had geprobeerd de gaskachel aan te zetten. Ik drukte op verschillende knoppen in de hoop een waakvlam te zullen zien. Wat ik ook deed, niets lukte. Ik had mijn vriendin kunnen bellen. Ik deed het niet.

Van het bed pakte ik een deken en sloeg die om me heen. Met

opgetrokken knieën zat ik daar en staarde naar buiten. Er was niemand te zien. Ik vond het prima zo. De wereld om me heen was me volkomen vreemd. Ik maakte er geen deel van uit.

2

‘Ik wil met jullie praten.’

We zaten in de kamer, aan tafel. De kinderen en ik. Vanaf mijn plek keek ik uit over de weilanden. Er liepen schapen en koeien. Ik zag dat het nog steeds regende. De koeien stonden met hun achterwerk naar de wind om zo weinig mogelijk regen te vangen. De schapen trokken zich daar niet zoveel van aan. De kinderen voelden dat ik hen iets ging vertellen dat niet zo prettig zou zijn. Ik zag het aan hun gespannen blikken.

‘Ik ben vandaag niet bij opa en oma geweest.’

‘O?’

‘Ik heb in de bungalow van Marion en Fred gezeten.’

‘De hele dag?’

‘Ja.’

‘Waarom?’

‘Ik heb er wat spulletjes naartoe gebracht.’

‘Spulletjes?’

‘Ja, mijn kleding en zo.’

‘Kleding?’

‘Ik heb besloten dat ik voorlopig in die bungalow ga wonen.’

Er viel een stilte.

‘Waarom?’

‘Omdat ik na wil denken.’

‘Nadenken? Waarover?’

‘Over alles. Mijn leven, over papa, over mezelf.’

‘Wil je bij papa weg dan?’

‘Dat weet ik nog niet,’ loog ik, ‘ik wil eerst eens een beetje tot mezelf komen.’

‘En wat zegt papa daarvan?’

‘Die heb ik het nog niet verteld. Ik wilde eerst met jullie praten.’

‘Maar je praat toch ook wel met papa?’

‘Natuurlijk.’

Er viel opnieuw een stilte. Het was ook nauwelijks te vatten. Alle vanzelfsprekendheid in hun leven had ik met één beweging van mijn arm van tafel geveegd. Ze durfden me nauwelijks aan te kijken. Onmiddellijk maakte ik mezelf verwijten dat ik niet eerder mijn mond had opengedaan. Ik had al veel eerder een balletje kunnen opgooien natuurlijk. Ik had ze misschien langzaam moeten voorbereiden. Hoe doe je zoiets eigenlijk? Iemand langzaam voorbereiden? Je kunt toch moeilijk tegen je kinderen zeggen dat je van plan bent misschien ooit van hun vader te willen scheiden, om dan vervolgens weer verder te gaan met datgene waarmee je bezig was? Wordt vervolgd, morgen de rest? Sommige gebeurtenissen in het leven vallen nu eenmaal zoals ze vallen. Zonder inleiding. Zomaar opeens, als een dreun uit onverwachte hoek. Ik staarde naar buiten. Veel te lang voor mijn gevoel. Mijn God, ik moest iets zeggen. Deze waanzinnige stilte doorbreken.

‘Ik wil papa voorstellen dat ik ‘s morgens hierheen kom en die dingen ga doen die ik normaal ook doe.’

‘Dat begrijp ik niet,’ zei Marieke en keek me verbaasd aan.

‘Ik kan niet zomaar de deur achter me dicht trekken en jullie met de brokken laten zitten. Jullie zullen toch schone kleren moeten hebben, moeten eten.’

‘Dat kan ik toch ook doen?’

‘Het is niet jouw taak om dit huishouden draaiende te houden. Bovendien ben je druk met je studie.’

‘Maar je zegt net zelf dat je weggaat.’

‘Ik heb niet gezegd dat ik wegga. Ik heb gezegd dat ik voorlopig in de bungalow van Marion en Fred ga wonen om na te denken.’

Ze begrepen het niet, ik zag het, ik voelde het.

‘Luister. Ik begrijp dat ik iets heel vervelends tegen jullie heb gezegd.’

‘Dat kun je wel zeggen ja.’

‘Het spijt me heel erg, werkelijk. Maar ik kan niet anders, ik moet dit doen. Overdag ben ik hier en ‘s avonds ga ik dan terug naar de bungalow.’

‘Wanneer ‘s avonds?’

‘Geen idee, na de afwas of zo.’

Het klonk absurd. Alsof de afwas bepalend was voor mijn komen of gaan.

‘Wanneer praat je met papa?’

‘Straks.’

‘Moeten wij daarbij zijn?’

‘Nee.’

Van alles wat er de afgelopen jaren is gebeurd, heeft het gesprek dat ik die dag met mijn kinderen had de meeste indruk op me gemaakt. Misschien omdat ze op dat moment het gevoel gehad moeten hebben dat ze door hun moeder in de steek gelaten zouden worden. Ik weet nog dat ik krampachtig probeerde om ze dat uit hun hoofd te praten. Ze waren er niet ontvankelijk voor. Kon ook niet op dat moment. Ze zouden het ooit allemaal begrijpen. Althans, dat hoopte ik. Inmiddels weet ik beter.

Pas uren later realiseerde ik me dat Marieke de enige was geweest die tijdens dit onderhoud had gesproken. De anderen zaten erbij en lieten het gebeuren. De jongens, Bart en Guus, waren nooit grote praters geweest. Bart staarde afwisselend naar mij, dan weer naar

buiten. Guus keek naar de grond. Femke had gehuild en was dicht tegen mij aan komen zitten.

Onder het dakraam staat een tafel. Als ik erop klim en tot aan mijn middel uit het raam ga hangen, zou ik een klein stukje van het huis kunnen zien.

Ik heb niet die behoefte. Niet meer. Ik heb leren leven met de feiten. Met vallen en opstaan. Ik heb gekozen voor een nieuw bestaan en daar een ongelofelijk hoge prijs voor moeten betalen.

Ik stond voor het raam, met mijn rug naar de deuropening en keek naar buiten. Mijn armen over elkaar gevouwen. De kieviten waren teruggekeerd en in het weiland nestelde een zwanenpaar. De eigenaar van het land was er beslist niet gelukkig mee. Geen enkele boer zit op nestelende zwanen in zijn weiland te wachten. De koeien vreten het gras niet meer waarop de zwanen hun uitwerpselen laten vallen. Over een paar dagen zal de boer het land ingaan en de eieren allemaal, op één na, schudden. Het is een hachelijke onderneming. Gewapend met een stok zal hij de zwaan van het nest drijven en haar, terwijl hij de eieren schudt, met dezelfde stok op veilige afstand moeten houden. Een paar jaar geleden heeft hij een klap van een vleugel tegen zijn scheenbeen gekregen en daar wekenlang last van gehouden.

Ik dacht aan de bungalow. Ik zou er vannacht de eerste nacht door moeten brengen. Het zou misschien al donker zijn als ik daar aankwam. Ik realiseerde me dat ik niet eens wist waar de lichtschakelaars allemaal zaten. Had ik niet ergens een zaklantaarn? Boven, in de kast op de overloop, had ik er laatst een zien liggen geloof ik. Ik zag op tegen de nacht. Het verlaten terrein, de onbekende omgeving, het bed dat niet het mijne was.

In de verte sloeg de kerkklok. Half acht. Chris kon nu elk ogenblik

klaar zijn en thuiskomen. Elke avond hetzelfde ritueel. Een sleur.
Een vicieuze cirkel.

Toen ik hem uit de schuur zag komen zette ik zijn eten in de magnetron. Even later stond ik weer voor het raam en staaarde naar buiten. De achterdeur, de klompen die op de plavuizen werden gezet. Het deurtje van de magnetron dat open en dicht ging. De woonkamerdeur.

‘Je weet dat ik niet van bloemkool houd.’

Ik hoorde hoe hij zijn stoel terugschoof en ging zitten. Het inschenken van een glas melk, het oppakken van zijn vork. Het leek allemaal een eeuwigheid te duren.

‘Ik moet met je praten.’

‘Praten?’

‘Ja,’ zei ik, terwijl ik naar buiten bleef kijken.

‘Moet dat nu?’

‘Ja.’

‘Nou, kom maar op dan.’

Langzaam draaide ik me om. Onverstoorbaar at hij verder, zonder op of om te kijken.

‘Ik heb vanmorgen twee koffers ingepakt.’

‘O.’

Hij dronk zijn melk op en schonk zijn glas opnieuw vol. Hij sneed een stuk van zijn gehaktbal en stopt het grootste deel in zijn mond. Hij maakte een volkomen ontspannen indruk en had me nog niet één keer aangekeken. Mijn hart klopte in mijn keel. Ik voelde me als een marionet waarvan de touwtjes te slap hingen. Ik probeerde mijn ademhaling onder controle te houden. Het lukte nauwelijks.

‘Wil je niet weten waarom?’

‘Je hebt wel vaker je koffers gepakt. Ik lig daar allemaal niet meer wakker van.’

Hij overdreef. Ik had één keer mijn koffer gepakt. Negentien jaar

geleden, we waren amper een jaar getrouwd. Hij had me dagenlang gekleineerd, zelfs ten overstaan van wildvreemde mensen. Ik heb twee dagen in een goedkoop hotelletje in de Achterhoek gezeten en ben toen huilend weer teruggegaan.

‘Dan zou ik dat deze keer toch maar doen.’

‘Wat moet ik doen?’

‘Wakker liggen.’

Langzaam liet hij z'n vork zakken en keek me aan. Er hing een stukje aardappel in z'n baard. Het stoorde me buitengewoon.

‘Wat bedoel je?’

‘Ik ga voorlopig in de bungalow van Marion en Fred wonen.’

‘Toe maar.’

God, wat klonk dat sarcastisch. Ik probeerde te doen alsof ik het niet had gehoord.

‘Ik heb er vanmorgen twee koffers vol kleren naartoe gebracht.’

‘Ik dacht dat je naar je ouders zou gaan.’

‘Dat had ik gezegd, ja.’

‘Daar ben je dus niet geweest.’

‘Nee.’

Stilte. Hij at verder alsof er niets was gezegd. Toen hij zijn mond leeg had, zei hij: ‘Je zei dat je voorlopig in die bungalow gaat wonen.’

‘Ja.’

‘Wat versta je onder voorlopig?’

‘Daar kan ik nog niets over zeggen. Ik wil nadenken.’

‘Nadenken kun je overal,’ zei hij, terwijl hij weer verder at, ‘daar hoeft je je koffers niet voor te pakken.’

‘Hier thuis heb ik geen gelegenheid om rustig na te denken. Ik wil alleen zijn.’

‘En omdat jij alleen wilt zijn, kunnen wij hier stikken?’

‘Dat zijn jouw woorden. Ik ben overdag hier om het huishouden te